

2. Кузь В. Г. Нова українська школа за Концепцією розвитку освіти на період 2015-2025 рр. *Педагогіка і психологія. Вісник АПН України*. 2017. № 1. С. 21-26.

3. Мацкул Н. Концепція моделі адаптивної школи. *Сучасна школа України*. 2016. № 7. С. 4-14.

4. Реформа на десятиріччя: розвантажені програми та «нова школа». *Сучасна школа*. 2016. № 9 (297). С. 4-13.

УДК 373.091.12.011.3-051:005.336.2

А.В. Попович

магістрантка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, *porovuch_av@yahoo.com*

ГЕНЕЗА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ

Пошук нових шляхів розвитку психолого-педагогічної компетентності вчителів є, доволі, актуальною проблемою для українських шкіл. У контексті даного питання доречним буде з'ясування систем дій та заходів, які сприяють розвитку потенціалу, власного стилю викладання та створення авторських методик навчання. Сучасна модель вчителя передбачає не лише глибокі знання з предмета та вміння оцінити учнів, а й креативно та доступно подати матеріал, який буде зрозумілий усім. Професіоналізм вчителя не повинен обмежуватися якісно проведеним уроком. Важливо здійснити самоаналіз та аналіз діяльності інших вчителів. Вважаємо, що це є своєрідний тандем духовних та фізичних якостей, які сприяють постійному розвитку особистості вчителя.

На теренах України великої популярності набувають тренінги, семінари та курси підвищення кваліфікації. На цих заходах основні акценти робляться на саморозвитку, рефлексивному підході та комунікативних якостях. Поширеною є думка, що основним напрямом удосконалення рівня професійної компетентності є

систематичне самовдосконалення, яке досягається шляхом цілеспрямованої самоосвітньої діяльності. Учні хочуть навчатися у лідера, знання вчителя не повинні піддаватися сумніву, вони мають надихати. Проте, більшість вітчизняних досліджень самоосвітньої діяльності вчителів свідчать, що значна частина педагогів не мають конкретної системи планування, не зорієнтовані на результат, не вміють прослідкувати та аналізувати досягнення учнів. Це свідчить про порушення механізму самоосвіти, суть якого полягає в розумінні питань: «ким я хочу бути?», «чого я хочу досягти?».

На сьогоднішній день у педагогіці так і немає однозначності у визначенні поняття «компетентність». Погоджуємося із думкою А.Маркової, яка вважає, що компетентний вчитель, той, хто: готує до життя особистість із бажаними психологічними якостями; усвідомлює вагомість своєї роботи; успішно виконує завдання навчання та виховання учнів; бачить подальшу перспективу своєї роботи; вміє поводитися у складних умовах; дотримується педагогічної етики; готовий до якісної та кількісної оцінки своєї праці; адаптивний [2]. Дослідник В. Адольф стверджує, що «професійна компетентність – це складне утворення, що вміщує комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу» [1, с. 118].

Одним із перших, хто порушив питання професіоналізму та компетентності вчителя був римський оратор та теоретик Марк Фабій Квінтіліан. У праці «Про виховання оратора» наголошував, що вчитель повинен тонко володіти емоційною сферою виховання, переживати із учнем усі етапи його навчання. Він чітко описав вимоги до вчителя, вважав, головне – любов до учнів [3].

Проаналізувавши наукову літературу та теорії видатних педагогів світу, можна засвідчити, що в різні історичні епохи питання психолого-педагогічної компетентності вчителя неодноразово порушувалося та опрацьовувалося. Освіта є головною рушійною силою та передумовою розвитку суспільства. Саме від рівня освіти залежить добробут та умови життя суспільства. Сучасний вчитель повинен своєчасно реагувати на нові тенденції, розвиток технологій та виклики часу. Це і є основна ціль мотиваційно-ціннісного компоненту основ професіоналізму

вчителів. Безперечно, умови для розвитку повинна створювати школа та адміністрація зокрема. Доречними тут будуть психологічні служби в організації, які зможуть попередити емоційне вигорання у працівників школи, сприятимуть їхньому духовному розвитку та гармонії з собою. Завдяки низки психологічних досліджень можна вплинути на формування світогляду, рівень управління в організації, стимулювати до праці. Під час групових занять із психологічною службою розв'язуються численні проблеми та завдання, а саме: діагностика педагогічних ситуацій, соціальний аналіз, професійна діяльність та найголовніше – саморефлексія. Для досягнення педагогічної мети, необхідний розвиток емоційного інтелекту та створення позитивного психологічного клімату в педагогічному колективі школи. Вважаємо, що завдяки комфортному психологічному клімату зростає ефективність удосконалення психолого-педагогічної компетентності фахівця, яка залежить від рівня самооцінки, мотивації та установки на успіх, любові до своєї справи.

Отже, можна зробити висновок, що є ряд зовнішніх та внутрішніх факторів, які безпосередньо впливають на саморозвиток вчителя та психолого-педагогічну компетентність зокрема. Основне, чітко з'ясувати, якими якостями наділений учитель та інтегрувати їх в суцільний комплекс.

Використана література

1. Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя: монографія / Красноярский гос. университет. Красноярск: КрГУ, 1998. 286 с.
2. Маркова А. К. Психология профессионализма. М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 312 с.
3. Педагогическая энциклопедия: в 4 т. / под ред. И. А. Крайрова. М.: Советская энциклопедия, 1968. Т.4 912 с.